

14. แผนการดำเนินงาน อพ.สธ.

14.1 แผนเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านวิชาการ

เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาวิจัย เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทั้งสามฐานทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มีการวางแผนและดำเนินการวิจัยศักยภาพของทรัพยากรต่าง ๆ ในด้านพืชนำไปสู่การพัฒนาพันธุ์พืชและทรัพยากรอื่น ๆ ตามแนวพระราชดำริ สำหรับในทรัพยากรอื่น ๆ ให้มีแนวทางนำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนโดยมีการดำเนินการดังนี้

14.1.1 แต่งตั้ง “คณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินงานการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชอนุรักษ์ อพ.สธ.” โดยมี อพ.สธ. เป็นที่ปรึกษาและประสานงาน ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการดำเนินงาน ประสานงาน แนะนำและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านวิชาการร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ และมี “คณะทำงานการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชอนุรักษ์ในพืชแต่ละชนิด” ตัวอย่างเช่น “คณะทำงานการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชมะเคี้ยง”, “คณะทำงานการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชทุเรียน” เป็นต้น ซึ่งขอพระราชทานแนวทางดำเนินงานพันธุ์กรรมพืช 9 ชนิด ได้แก่ ทุเรียน มะเคี้ยง สัก ตีนฮุ้งดอย น้อยหน้าเครือ มะกิ้ง กล้วยไม้ ชาเมียง ยางนา และจะมีคณะทำงานฯ พันธุ์กรรมทรัพยากรอื่น ๆ ต่อไปโดยมีเป้าหมายในแต่ละทรัพยากรดังนี้

1) ได้เชื้อพันธุ์ สารพันธุกรรม (genetic materials) ของพืชอนุรักษ์ที่ศึกษาวิจัยภายใต้โครงการวิจัยต่าง ๆ

2) ได้ข้อมูลเชิงวิชาการที่จะนำไปสู่รูปแบบการวิจัยและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่ศึกษา ตามกรอบแนวคิดการวิจัยภายใต้กิจกรรม อพ.สธ. ที่สนองพระราชดำริ ฯ

3) ได้ผลงานวิจัยไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ในด้านต่างๆ เป็นอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องสำอาง เครื่องใช้ไม้สอย ยา ฯลฯ

4) ได้พัฒนาบุคลากร / ศักยภาพของนักวิจัย / ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ การศึกษาวิจัย/การถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยี / ศักยภาพของศูนย์ประสานงานเครือข่าย หรือ ศักยภาพของชุมชน มีการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีที่เหมาะสม ชุมชนสามารถดำเนินการต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

5) ได้พัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากวัตถุดิบที่เป็นทรัพยากรพันธุกรรมพืช และนำไปสู่การถ่ายทอดให้กับประชาชน ชุมชน ทำการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมให้มีการผลิตวัตถุดิบที่มีคุณภาพภายใต้การควบคุมแบบมาตรฐานสากลยอมรับ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพต่อไป

14.1.2 วางแผนร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการศึกษาค้นคว้าการอนุรักษ์ทรัพยากรตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานให้ไว้และยังไม่ได้มีการดำเนินงาน โดยดำเนินงานให้ครบถ้วน

14.1.3 ประสานกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดทำสรุปผลการศึกษาและวิจัยทรัพยากรต่าง ๆ ตามแนวพระราชดำริที่ได้ศึกษาวิจัยในแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่เจ็ด

14.1.4 ร่วมมือกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริพิจารณาดำเนินการกำหนดกรอบการศึกษาวิจัย อพ.สธ. ในระยะต่อไป เพื่อให้หน่วยต่าง ๆ ใช้เป็นกรอบแนวทางดำเนินงาน

14.2 แผนการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของ อพ.สธ.

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางและมาตรการดำเนินงานที่กำหนดไว้ จึงกำหนดการดำเนินงานภายใต้ 3 กรอบการดำเนินงาน และมีการดำเนินงาน 8 กิจกรรมดังรายละเอียดในหัวข้อที่ 13

14.3 แผนการดำเนินการและพัฒนาในพื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ให้สอดคล้องกับแผนแม่บท อพ.สธ. นั้น มีหลายลักษณะ

14.3.1 พื้นที่ที่ใช้แนวทางดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บท อพ.สธ.

ได้แก่พื้นที่ในกิจกรรมปกป้องพันธุ์กรรมพืช/ทรัพยากร ใช้พื้นที่เป็นเป้าหมายหลัก เพื่อดำเนินงานในกิจกรรมสำหรับพื้นที่มาสนองพระราชดำริในกิจกรรมนี้ ไม่ได้หมายความว่า เป็นการนำพื้นที่นั้นเข้ามาล้อมเกล้าฯ ถวาย เพื่อให้เป็นทรัพย์สินของ อพ.สธ. สำนักพระราชวัง แต่หมายถึงเป็นพื้นที่ที่ดำเนินการโดยใช้แนวทางการดำเนินงานในกิจกรรมปกป้องทรัพยากร และในอนาคตถ้าหน่วยงานนั้น ๆ มีนโยบายในการใช้พื้นที่ปกป้องทรัพยากร เพื่อกิจกรรมอื่น ๆ ทางหน่วยงานสนองพระราชดำริฯ นั้น ๆ สามารถดำเนินการแจ้งความประสงค์เปลี่ยนแปลงขนาดและขอบเขตพื้นที่มายัง อพ.สธ. แต่ในกรณีที่เป็นพื้นที่ล่อแหลมต่อการสูญเสียทรัพยากรที่มีค่า อาจต้องมีการขอพระราชทานพระราชนุญาต สุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

14.3.2 พื้นที่น้อมเกล้าฯ ถวาย

- กรณีที่เป็นหน่วยราชการ หน่วยราชการที่น้อมเกล้าฯ ถวาย พื้นที่นั้นต้องมีเจ้าของพื้นที่ที่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้มีอำนาจสูงสุดของหน่วยราชการนั้นจะต้องเป็นผู้ลงนามในหนังสือ น้อมเกล้าฯ ถวาย และต้องกำหนดขอบเขต มีแผนที่แสดงพื้นที่ส่วนที่น้อมเกล้าฯ ถวายชัดเจน

- กรณีที่เป็นเอกชนอาจน้อมเกล้าฯ ถวายสิทธิการใช้พื้นที่ดินของตน พื้นที่นั้นต้องมีเจ้าของพื้นที่ที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีการกำหนดสิทธิการใช้พื้นที่ดินของตน กำหนดระยะเวลาเพื่อเป็น “โครงการสมทบ” สำหรับโครงการ อพ.สธ. เช่นในกิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร โดยให้ปลูกรักษาทรัพยากร โดยสิทธิครอบครองที่ดินยังเป็นของเอกชนผู้น้อมเกล้าฯ ถวาย แต่สิทธิและความรับผิดชอบในทรัพยากรต่าง ๆ เป็นของ อพ.สธ. (เฉพาะพื้นที่ที่เจ้าของมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย)

- กรณีการน้อมเกล้าฯ ถวายพื้นที่ของเอกชนและทรงมีพระกรุณารับไว้แล้วเป็นของ อพ.สธ. สำนักพระราชวัง ซึ่งหมายถึงการที่ทรงพระกรุณารับไว้ นั้น เป็นการทรงรับทางพฤตินัย ผู้ที่น้อมเกล้าฯ ถวาย จะต้องดำเนินการต่อไปในทางนิตินัยเพื่อถวายสิทธิและให้การใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นไปเฉพาะเพื่อ อพ.สธ. สำนักพระราชวัง

14.3.3 พื้นที่เป้าหมายเฉพาะที่ได้พระราชทานพระราชดำริให้ไว้หรือทรงมีพระราชนุญาตแล้ว

ให้เร่งรัดดำเนินงานให้ครบถ้วนและเสร็จสิ้นตามที่มีพระราชดำริ ทั้งนี้หากมีการขยายหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมหรือสาระสำคัญในการดำเนินงาน ให้นำความกราบบังคมทูลฯ ขอพระราชทานพระราชนุญาตก่อนตัวอย่างเช่น

การดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมองพระราชดำริโดยกองทัพเรือ (อพ.สธ. - ทร.) ในพื้นที่เกาะแสมสารและเกาะช้างเค็ยง พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยมีแนวทางดำเนินงานดังนี้

- 1) ออกแบบ ก่อสร้าง ตกแต่ง จัดแสดงนิทรรศการและจัดการพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย ตามที่ทรงมีพระราชวินิจฉัย
- 2) สร้างสวนพฤกษศาสตร์พืชเกาะทะเลไทยบนเกาะแสมสารและจัดเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ
- 3) พัฒนาพื้นที่บริเวณเกาะแสมสารและเกาะช้างเค็ยงให้เป็นแหล่งเก็บรักษาพันธุกรรมพืชตามเกาะ
- 4) สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติตามเกาะทั้งในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน
- 5) ดำเนินการปลูกรักษาพันธุกรรมพืชและทรัพยากรที่รวบรวมในพื้นที่เฉพาะที่จัดเตรียมไว้
- 6) ดำเนินการปกป้องพันธุกรรมพืช ชีวภาพและระบบนิเวศน์ของเกาะแสมสารและเกาะช้างเค็ยง
- 7) ศึกษาและดำเนินการใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืชทรัพยากรชีวภาพและสนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่ ของคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ซึ่งเป็นนักวิชาการและนักวิจัย

การดำเนินงานในพื้นที่ กองการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (อพ.สธ. - ททพ.) อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีแนวทางดำเนินงานดังนี้

- 1) ดำเนินการเป็นศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรภาคตะวันตกตามแผนแม่บทที่หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อ 7 มกราคม พ.ศ. 2553

2) ศึกษาและดำเนินการใช้ประโยชน์พันธูกรรมทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีศักยภาพ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ซึ่งเป็นนักวิชาการ และนักวิจัย

14.3.4 การพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายเฉพาะที่ยังไม่มีพระราชดำริหรือพระราชวินิจฉัยหรือที่มีแนวคิดการดำเนินงานในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากร

ให้อพ.สธ. ประสานการดำเนินงานกับจังหวัดหน่วยงานต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพิจารณาวางแผนดำเนินงาน ทั้งนี้ให้พิจารณาความพร้อมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องความพร้อมของพื้นที่ที่จะดำเนินงานความพร้อมของหน่วยงานศักยภาพของหน่วยงาน และทรัพยากรดำเนินงานโดยให้นำแผนการดำเนินงานขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระราชวินิจฉัยก่อน

15. การสนองพระราชดำริโดยหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ

15.1 การสนองพระราชดำริโดยขอพระราชทานพระราชานุญาต

หน่วยงานภาครัฐ เช่น หน่วยงานระดับกระทรวง กรม จังหวัด มหาวิทยาลัย สถาบัน เป็นต้น หน่วยงานภาคเอกชน เช่น สถาบัน มูลนิธิ เป็นต้น เป็นต้น เมื่อหน่วยงานต่าง ๆ มีความสนใจที่จะสนองพระราชดำริใน อพ.สธ. ให้ดำเนินการดังนี้

15.1.1 ประสานงานเพื่อขอเข้าทำความเข้าใจในการสนองพระราชดำริ อพ.สธ. โดยติดต่อมาที่ รองผู้อำนวยการ อพ.สธ. หรือ เลขาธิการคณะกรรมการ อพ.สธ. เพื่อทำความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ.

15.1.2 เมื่อหน่วยงานได้ศึกษาและทำความเข้าใจในแนวทางการสนองพระราชดำริอย่างถ่องแท้แล้วให้ทำหนังสือขอพระราชทานพระราชานุญาตพร้อมร่างรายชื่อคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อขอเข้าร่วมสนองพระราชดำริใน อพ.สธ. โดยส่งมาที่

ผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

อพ.สธ.สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

ถนนราชวิถี เขตดุสิต

กรุงเทพมหานคร 10303

โทร 0-2282-1850 และ 0-2282-0665

จากนั้นผู้อำนวยการ อพ.สธ. จะดำเนินการนำความกราบบังคมทูลฯ ขอพระราชทานพระราชานุญาตให้ร่วมสนองพระราชดำริต่อไป (ตัวอย่างการทำหนังสือขอสนองพระราชดำริ ในภาคผนวกหน้า 238)

15.1.3 การประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. สอนองพระราชดำริโดยหน่วยงานนั้น ประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยงาน หรือ หัวหน้าส่วนราชการนั้น ๆ เป็นประธาน คณะกรรมการดำเนินงาน และมีคณะกรรมการต่าง ๆ ลงนามประกาศโดยหัวหน้าหน่วยงานฯ นั้น ๆ ให้ดูรายละเอียดในข้อ 16.2.1 ตัวอย่างชื่อคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานที่ร่วมสอนองพระราชดำริ ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.สอนองพระราชดำริ โดยกองทัพเรือ (อพ.สธ.-ทร.) คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.สอนองพระราชดำริ โดยไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (อพ.สธ.-กฟผ.) คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.สอนองพระราชดำริโดยจังหวัดอุดรธานี (อพ.สธ.-อต.) เป็นต้น

15.1.4 เมื่อได้รับพระราชทานพระราชนุญาตให้เข้าร่วมสอนองพระราชดำริ หัวหน้าหน่วยงานแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน-หน่วยงานฯ แล้วนั้น หน่วยงานที่ร่วมสอนองพระราชดำรินั้นๆ สามารถดำเนินการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ อย่างเป็นทางการ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนแม่บทของหน่วยงานและแผนปฏิบัติการรายปี ร่วมกับ อพ.สธ. โดยมีกรอบการดำเนินงานตามแนวทางพระราชดำริและเห็นพ้องต้องกัน เพื่อขอพระราชทานโปรดเกล้าฯต่อไป

15.1.5 การทำแผนปฏิบัติการรายปีงบประมาณจะนำไปสู่การจัดตั้งงบประมาณดำเนินงานประจำปี โดยในแต่ละปีให้หน่วยงานฯ ส่งรายละเอียดของแผนปฏิบัติการรายปีให้สอดคล้องกับแผนแม่บทที่ทำไว้ และส่งมาให้ อพ.สธ. ภายในวันที่ 31 สิงหาคม ของทุกปี และ อพ.สธ. จะพิจารณาให้ความเห็นชอบว่าเป็นไปตามกรอบแผนแม่บทและกรอบการดำเนินงานหรือไม่ โดยให้ส่งแผนปฏิบัติงานมาที่ อพ.สธ. โดยผู้อำนวยการ อพ.สธ. นำความกราบบังคมทูลฯ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากนั้น อพ.สธ. ดำเนินการแจ้งระดับคณะกลับไปให้หน่วยงานที่ร่วมสอนองพระราชดำริ สามารถดูรายละเอียดในภาคผนวกเรื่องขั้นตอนการพิจารณาและสนับสนุนโครงการฯ และงบประมาณตามแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บทของ อพ.สธ.

ในการสอนองพระราชดำริใน อพ.สธ. การทำกรอบแผนแม่บทแผนปฏิบัติ จึงต้องเป็นไปตามกรอบกิจกรรมของ อพ.สธ. แนวทางการดำเนินงาน การจัดทำงบประมาณที่ประหยัด ตรวจสอบได้และใช้เฉพาะในงานของ อพ.สธ. เท่านั้น

15.2 การสมัครเข้ามาสอนองพระราชดำริโดยไม่ต้องมีพระราชนุญาต

การพิจารณาตอบรับโดยผู้อำนวยการ อพ.สธ.

15.2.1 การขอสอนองพระราชดำริของสถาบันการศึกษา

สถานศึกษาสมัครเข้ามาเพื่อเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ดูรายละเอียดได้จากเว็บไซต์ อพ.สธ. (www.rspg.or.th) และภาคผนวก หน้า 260

รายละเอียดของการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนสามารถดาวน์โหลดคู่มือได้จากเว็บไซต์ อพ.สธ. และอ่านเพิ่มจากแนวทางการดำเนินงานในกิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ในงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และนำไปสู่การประเมินเพื่อ

รับการประเมินรับปริญญะราชทานและเกียรติบัตรฯ ในการสนองพระราชดำรินางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

15.2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมัครเข้ามาเพื่อเป็นสมาชิกฐานทรัพยากรท้องถิ่นดูรายละเอียดได้จากเว็บไซต์ อพ.สธ. (www.rspg.or.th) และภาคผนวก หน้า 260

รายละเอียดของการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น สามารถดาวน์โหลดคู่มือได้จากเว็บไซต์ อพ.สธ. และอ่านเพิ่มเติมจากแนวทางการดำเนินงานในกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร ในงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น และนำไปสู่การประเมินเพื่อรับการประเมินรับปริญญะราชทาน และเกียรติบัตรฯ ในการสนองพระราชดำรินางานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

16. ระยะเวลาดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินงานรวม 5 ปี (1 ตุลาคม พ.ศ. 2564 – 30 กันยายน พ.ศ. 2569)

17. งบประมาณดำเนินงาน

17.1 งบประมาณของ อพ.สธ.

อพ.สธ. เป็นหน่วยงานของสำนักพระราชวัง จึงได้รับงบประมาณจากสำนักพระราชวัง

17.2 งบประมาณของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริน

อพ.สธ. มีหน้าที่ขอแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่เจ็ดและแผนปฏิบัติงานรายปีของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริน เพื่อวิเคราะห์ว่าสอดคล้องกับแนวทางการสนองพระราชดำรินตามแผนแม่บทหรือไม่ และจัดระดับคะแนนของแผนปฏิบัติงานในระดับ B ขึ้นไป อพ.สธ. จะกราบบังคมทูลฯ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงทราบ จากนั้นประสานงานกลับไปหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริน เพื่อประกอบการของบประมาณไปยังสำนักงบประมาณหรือแหล่งทุนต่าง ๆ ต่อไป โดยการพิจารณาจัดระดับคะแนนนั้น เพื่อที่แหล่งงบประมาณต่าง ๆ จะได้รับการยืนยันว่าแผนงานต่าง ๆ ของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำรินนั้น ดำเนินงานสนองพระราชดำริน อพ.สธ. อย่างแท้จริง โดยมีได้แอบอ้าง และงบประมาณที่ได้มาจากสำนักงบประมาณและแหล่งทุนต่าง ๆ หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำรินจะใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการดำเนินงานในอพ.สธ. เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ของการของบประมาณ เป็นลักษณะประหยัด เหมาะสม ตรวจสอบได้ มีความชัดเจนทุกขั้นตอนและใช้เฉพาะในการดำเนินงานสนองพระราชดำริน อพ.สธ. เท่านั้น

โดยลักษณะแหล่งที่มาของงบประมาณมีดังนี้

17.2.1 งบประมาณปกติประจำปีของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ซึ่งดำเนินงานปกติ ตามพันธกิจ ของหน่วยงานนั้น ๆ และงานสอดคล้องกับแผนแม่บท อพ.สธ.หรือมีความจำเป็นในการขอตั้งงบประมาณเฉพาะจากสำนักงบประมาณเพื่อการร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. โดยผ่านความเห็นและการสนับสนุนจาก อพ.สธ.

17.2.2 งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

17.2.3 งบประมาณจากแหล่งทุนของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม หรือแหล่งทุนวิจัยอื่น ๆ

17.2.4 งบจากจังหวัดที่ร่วมสนองพระราชดำริ

17.2.5 งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ตามระเบียบวิธีการของงบประมาณ กปร.

17.2.6 งบประมาณจากภาคเอกชน/มูลนิธิ/สถาบัน/สมาคม ที่ร่วมสนองพระราชดำริ ฯลฯ

ในกรณีที่หน่วยงานขอตั้งงบประมาณ เพื่อการร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. นั้น จำเป็นต้องได้ผ่านการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ มีมติที่ประชุมและทำหนังสือแจ้งมาที่ อพ.สธ. หรือมีการประสานงานกับทาง อพ.สธ. ภายในระยะเวลาที่กำหนด ดูรายละเอียดในภาคผนวกเรื่องขั้นตอนการพิจารณาและสนับสนุนโครงการฯ และงบประมาณตามแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บทของ อพ.สธ.

18. องค์กรการบริหารงาน

เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานสนองพระราชดำริและสอดคล้องกับการบริหารงานภาครัฐจึงเห็นควรกำหนดองค์กรการบริหารงานอพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่เจ็ด (1 ตุลาคม พ.ศ. 2564 – 30 กันยายน พ.ศ. 2569) ประกอบด้วย

18.1 ระดับนโยบาย

ได้แก่

คณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (คณะกรรมการ อพ.สธ.) (ดูรายชื่อในภาคผนวก)

องค์ประกอบของคณะกรรมการ อพ.สธ.

- 1) เลขาธิการพระราชวัง เป็นประธาน
- 2) รองผู้อำนวยการ อพ.สธ. เป็นรองประธาน
- 3) หัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริร่วมเป็นคณะกรรมการ
- 4) ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อพ.สธ. เป็นเลขานุการคณะกรรมการ อพ.สธ.

หน้าที่และภารกิจของคณะกรรมการ อพ.สธ.

- รับนโยบายและกรอบการดำเนินงานของส่วนราชการ หน่วยงาน ในการสนองพระราชดำริ หรือสนับสนุน อพ.สธ.

- หัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กร มีหน้าที่แต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงานฯ, คณะอนุกรรมการฯ, คณะทำงานฯ ของตน ลงนามโดยหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรนั้น ๆ และส่งประกาศแต่งตั้งกลับมาที่ผู้อำนวยการ อพ.สธ.

- หัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรอำนวยความสะดวก สนับสนุนให้การดำเนินงาน อพ.สธ. ในพื้นที่และเขตความรับผิดชอบของตนให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามแผนแม่บท อพ.สธ.

18.2 ระดับปฏิบัติ

18.2.1 คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.สนองพระราชดำริโดยหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานราชการ, รัฐวิสาหกิจ และองค์กรต่าง ๆ เช่น หน่วยงานระดับกรม เช่นกรมวิชาการเกษตร (อพ.สธ.-กวก.) สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(อพ.สธ.-จพ.) เป็นต้น เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยที่มี หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงาน และหัวหน้าองค์กรต่าง ๆ เป็นประธาน คณะกรรมการดำเนินงาน ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงาน อพ.สธ. ของแต่ละหน่วยงานในภาพรวมทั้งหมด เพื่อสนับสนุนในการดำเนินงาน อพ.สธ. ต่อไป เช่นในกรณีของจังหวัดต่าง ๆ จังหวัดที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ เป็นคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงาน (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในข้อ 15.1 การขอสนองพระราชดำริ โดยขอพระราชทานอนุญาต)

องค์ประกอบของคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.-หน่วยงาน

1) คณะกรรมการดำเนินงานฯ ควรประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการ/หัวหน้าองค์กร และบุคลากรเฉพาะของหน่วยงานเอง การบูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานส่วนราชการอื่น ๆ รวมทั้งภาคเอกชนต่าง ๆ ควรดำเนินการตั้งเป็นคณะทำงาน โดยขอให้หน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริดำเนินการประกาศคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. อย่างเป็นทางการ (ลงนามโดยหัวหน้าส่วนราชการ, หัวหน้าหน่วยงาน) มายัง อพ.สธ. เพื่อทราบ

ตำแหน่ง กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.ของหน่วยงานฯ ควรเป็นตำแหน่งที่สามารถประสานงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกได้ดี เพื่อให้เกิดการประสานงานและติดตามผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ภายในหน่วยงานฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการฯ ยกตัวอย่างเช่น

ก. กลุ่มจังหวัด (G8) ตำแหน่งกรรมการและเลขานุการ ควรเป็นตำแหน่ง “หัวหน้าสำนักงานจังหวัด” เพื่อที่จะสามารถประสานงานร่วมกับทุกหน่วยงานในสังกัดของจังหวัดนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ “หัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์จังหวัดและผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง” เป็นผู้ช่วยกรรมการและเลขานุการ เป็นต้น

ข. กลุ่มมหาวิทยาลัย (G5) และกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (G6) ตำแหน่งกรรมการและเลขานุการควรเป็นตำแหน่ง รองอธิการบดีฯ ที่ได้รับมอบหมายจากอธิการบดี หรือ ผู้อำนวยการศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ.หรือศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. (ซึ่งเป็นตำแหน่งที่รองอธิการบดีฯ มาดำรงตำแหน่ง ผอ.ศูนย์ฯ เป็นต้น)

2) หมายาคมคณะกรรมการดำเนินงาน

ให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นผู้พิจารณาหมายาคมคณะกรรมการดำเนินงานอพ.สธ.-หน่วยงานฯ พิจารณาประกาศแต่งตั้ง

- ให้แต่ละหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริแต่งตั้ง เลขานุการคณะกรรมการอพ.สธ. เข้าไปเป็นหนึ่งในรองประธานคณะกรรมการดำเนินงานของหน่วยงานฯ เพื่อจะได้เข้าประชุมติดตามงาน รับทราบปัญหาต่าง ๆ และทำความเข้าใจในงานของ อพ.สธ. ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานของหน่วยงานในทุกครั้ง

- รายชื่อคณะกรรมการดังกล่าวสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงขอให้ทำหนังสือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรมายัง ผู้อำนวยการ อพ.สธ. เพื่อทราบ

ตัวอย่างชื่อคณะกรรมการดำเนินงานที่ถูกต้อง ยกตัวอย่างที่สนองพระราชดำริโดยกองทัพเรือ ชื่อเต็มคือ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สนองพระราชดำริโดย กองทัพเรือ

ชื่อย่อคือ

(อพ.สธ. -ทร.)

หัวหน้าหน่วยงานฯ สูงสุด เป็นผู้ออกประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานของหน่วยงานที่สนองพระราชดำริ โดยแนบรายชื่อผู้ดำรงตำแหน่งในขณะนั้นๆ เพื่อให้เกียรติแก่ผู้ร่วมสนองพระราชดำริ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการ ขอให้ทำหนังสือแจ้งไปที่ อพ.สธ. เพื่อนำความกราบบังคมทูลทูลทรวงทราบฯ ต่อไป

หน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.-หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ

- จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานที่มีหัวหน้าหน่วยงานนั้นๆ เป็นประธาน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

- ร่างและจัดทำแผนแม่บทของหน่วยงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของ อพ.สธ.

- ร่างและจัดทำแผนปฏิบัติการรายปีให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของ อพ.สธ.

- ดำเนินงานและติดตามงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการและสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บท อพ.สธ.

- สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการฯ

- จัดทำรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานทุก ๆ 6 เดือน

และรายงานประจำปีงบประมาณ

- แต่งตั้งคณะทำงานหรืออนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงาน
อพ.สธ.

18.2.2 ชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. โดยมีหัวหน้าชมรมคณะ
ปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. เป็นประธานโดยการเลือกตั้งจากสมาชิกชมรมฯ โดยมีสมาชิกชมรม
คือนักวิจัย/คณาจารย์/อาสาสมัคร จากหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ เป็นต้น

หน้าที่ของชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ.

รับนโยบายและประสานงานกับ อพ.สธ. มีหน้าที่จัดบุคลากรเข้าสำรวจเก็บ
รวบรวมศึกษาพืชพรรณและทรัพยากร และงานวิจัยต่อเนื่องตามแผนงานของ อพ.สธ.

18.2.3 คณะทำงานจัดทำแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอัน
เนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ดูรายชื่อใน
ภาคผนวก) โดยมีรองผู้อำนวยการ อพ.สธ. เป็นประธานคณะทำงาน และเลขานุการ
คณะกรรมการ อพ.สธ. เป็นเลขานุการคณะทำงานในแต่ละกลุ่มของหน่วยงานที่ร่วมสนอง
พระราชดำริ 10 กลุ่ม โดยมีคณะทำงานที่มาจากหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ มีหน้าที่
พิจารณาให้แนวทางในการจัดทำและปรับปรุงแผนแม่บท อพ.สธ. เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทาง
พระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

19. การจัดทำแผนปฏิบัติการ

การทำแผนปฏิบัติการจะนำไปสู่การจัดตั้งงบประมาณดำเนินงานประจำปี โดยในแต่ละปี
ให้หน่วยงานฯ ส่งรายละเอียดให้กับ อพ.สธ. และ อพ.สธ. จะพิจารณาและให้ความเห็นชอบว่า
เป็นไปตามกรอบแผนแม่บท กรอบการดำเนินงานหรือไม่ (ภายในวันที่ 31 สิงหาคม ของทุก
ปี) อพ.สธ. จะทำหนังสือส่งแผนปฏิบัติงานฯ และงบประมาณ ของโครงการต่างๆ โดยมี
รายละเอียดแต่ละโครงการฯ ของหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริกราบบังคมทูลทวงทราบใต้ฝ่า
ละอองพระบาท สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช
กุมารี และ อพ.สธ. จะแจ้งผลการพิจารณาเป็นระดับคะแนนกลับไปยังหน่วยงานร่วมสนอง
พระราชดำริ ดังนั้นการทำการรอบแผนแม่บท แผนปฏิบัติ จึงต้องเป็นไปตามกรอบกิจกรรมของ
อพ.สธ. ตามแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บท การจัดทำงบประมาณที่ประหยัด ตรวจสอบ
ได้และใช้เฉพาะในงานสนองพระราชดำริ อพ.สธ. เท่านั้น

19.1 หน่วยงานต่าง ๆ โดยคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.-หน่วยงานนั้น ๆ จัดทำ
แผนปฏิบัติการ อพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่เจ็ด (1 ตุลาคม พ.ศ. 2564 – 30 กันยายน พ.ศ. 2569)
และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของตน เช่นบรรจุอยู่ใน
แผนปฏิบัตินโยบายของ จังหวัด มหาวิทยาลัย กรม กระทรวง เพื่อผูกพันในการจัดทำงบประมาณ
รายจ่ายประจำปีของแต่ละหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำรินั้น ๆ

19.2 แผนปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้นในแต่ละปีจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ภารกิจและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ จะต้องเป็นประโยชน์และมีความต่อเนื่อง และมีการวางแผนงบประมาณในเรื่องของการบำรุงรักษาและการจัดการต่าง ๆ

19.3 การปฏิบัติตามแผนงานประจำปีที่จัดทำขึ้นต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ และนำเสนอมายังผู้อำนวยการ อพ.สธ. เป็นขั้นต้น เพื่อนำความกราบบังคมทูลทูลทรงทราบฯ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ต่อไป หลังจากนั้น อพ.สธ. จะแจ้งผลการพิจารณากลับไปยังหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริ เพื่อยืนยันว่าหน่วยงานได้ทำงานสนองพระราชดำริสอดคล้องตามแผนแม่บท จัดระดับคะแนน ตามรายละเอียดในข้อ 17.2.1 และในภาคผนวกเรื่องขั้นตอนการพิจารณาและสนับสนุนโครงการฯ และงบประมาณตามแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บทของ อพ.สธ.

20. การติดตามประเมินผล

20.1 ให้มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำรินั้น ๆ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และ**ให้คณะกรรมการฯ หรือคณะทำงานฯ จัดการประชุมและรายงานผลให้คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ทราบอย่างสม่ำเสมอ** ก่อนประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อขับเคลื่อนงานและเพื่อให้คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ รับผิดชอบต่อผลงานและอุปสรรคต่าง ๆ

20.2 การติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ โดยที่คณะกรรมการดำเนินงานของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ส่งรายงานแสดงความก้าวหน้าของการดำเนินงานทุก ๆ 6 เดือน และรายงานประจำปีทุก ๆ ปี ภายในเดือนตุลาคมของทุกปี ผู้อำนวยการ อพ.สธ. เพื่อนำความกราบบังคมทูลฯ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

20.3 เลขาธิการคณะกรรมการ อพ.สธ. หรือผู้แทน เข้าร่วมประชุมชี้แจงและร่วมพิจารณาในการดำเนินงานร่วมสนองพระราชดำริ รวมถึงไปประสานติดตามงานกับหน่วยงาน และร่วมประชุมกับคณะกรรมการดำเนินงานในแต่ละหน่วยงานที่สนองพระราชดำริตามกำหนดการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.-หน่วยงานฯ

20.4 การประเมินผลการดำเนินงาน อพ.สธ. สามารถกระทำได้โดยขออนุญาตผู้อำนวยการ อพ.สธ. เท่านั้น หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ หากมีความประสงค์ให้มีการประเมินผลการดำเนินงาน ในส่วนที่ตนร่วมสนองพระราชดำริ ให้สร้างโครงการประเมินผลให้ผู้อำนวยการ อพ.สธ. พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

20.5 การประเมินผลการดำเนินงาน อพ.สธ. สำนักพระราชวัง สามารถดำเนินการได้ โดยความเห็นชอบของประธานคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. เท่านั้น

20.6 อพ.สธ. จัดทำรายงานประจำปี ทำแผนปฏิบัติการรายปีในส่วนของ อพ.สธ. และของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ มีการประชุมประจำปีของคณะกรรมการดำเนินงาน

อพ.สธ. เพื่อสรุปผลงานประจำปีของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริทุกหน่วยงาน โดยมี
ผู้อำนวยการ อพ.สธ. ทูลเกล้าฯ ถวายรายงานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯต่อไป